

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA ÎNTÂI

CAUZA DRĂCULEȚ împotriva ROMÂNIEI

(Cerere nr. 20294/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 decembrie 2007

DEFINITIVĂ

31/03/2008

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute articolului 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Drăculeț împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția întâi), reunită într-un complet format din :

D-nii.C.L. ROZAKIS, *președinte*,

L. LOUCAIDES,

C. BÎRSAN,

D^{na} N. VAJIĆ,

Dl. A. KOVLER,

D^{na} E. STEINER,

Dl. K. HAJIYEV, *judecători*,

și dl. S. NIELSEN, *grefier al secției*,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 15 noiembrie 2007,

A pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 20294/02) îndreptată împotriva României, al cărei cetățean, dl. Constantin Drăculeț (« reclamantul »), a sesizat Curtea la 5 aprilie 2002 în temeiul articolului 34 din Convenția de Protecție a Drepturilor și a Libertăților Fundamentale ale Omului (« Convenția »).

2. Guvernul român (« Guvernul ») este reprezentat de împuternicitul său, dl. Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamantul reclama anume o încălcare a articolului 1 din Protocolul nr. 1 din cauza imposibilității de a dispune de un teren înscris pe un titlu de proprietate care i-a fost eliberat la 1 septembrie 1994.

4. La 16 iunie 2005, Curtea a hotărât să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de dispozițiile articolului 29 § 3, ea a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

5. Reclamantul s-a născut în 1938 și domiciliază în Craiova.

6. În 1962, mai multe terenuri agricole aparținând părinților reclamantului, precum și un imobil și terenul aferent, situate în Craiova, au fost transferate în patrimoniul Statului.

7. În 1963, urmare a unui schimb de teren, Statul a pus imobilul și terenul sus-menționate la dispoziția d-nei T.A., care a închiriat o parte lui B.N.

A. Procedura în reconstituirea dreptului de proprietate în virtutea Legii nr. 18/1991 și acțiunea în revendicare

8. La 15 martie 1991, în virtutea Legii nr. 18/1991 cu privire la domeniul funciar, reclamantul a cerut autorităților locale restituirea terenurilor care aparținuseră părinților săi.

9. La 25 martie 1992, el a introdus de asemenea față de T.A. și B.N. o acțiune în revendicare a terenului aferent imobilului sus-menționat. Deoarece T.A. a decedat în timpul procedurii, în cauză au fost puși moștenitorii săi.

10. Prin sentința din 25 noiembrie 1993, judecătoria Craiova a respins acțiunea apreciind că reclamantul nu făcuse dovada dreptului său de proprietate asupra terenului în litigiu. Reclamantul a făcut apel la tribunalul județean Dolj.

11. Deși la 28 septembrie 1993, comisia județeană a eliberat moștenitorilor d-nei T.A. un titlu de proprietate asupra terenului pe care aceasta îl ocupase din 1963, aceeași comisie a restituit reclamantului, printr-un titlu de proprietate din 1 septembrie 1994, terenurile care îi aparținuseră părinților săi, inclusiv parcela în litigiu. Deși pe titlul de proprietate al moștenitorilor T.A., această parcelă figura cu o suprafață de 2500 m², titlul reclamantului nu menționa decât 2160 m².

12. Sesizat prin apelul reclamantului împotriva sentinței din 25 noiembrie 1993, tribunalul județean a ordonat o expertiză tehnică spre a identifica parcela în litigiu și a compara cele două titluri.

13. Expertul a conchis că această parcelă măsoară 2086 m² și că fusese înscrisă pe cele două titluri de proprietate. A apreciat că trebuia acordată prioritate titlului reclamantului deoarece fusese eliberat conform dispozițiilor legii nr. 18/1991, ceea ce nu era cazul titlului moștenitorilor lui T.A.

14. Cu toate acestea, printr-o hotărâre din 12 martie 1996, tribunalul a respins apelul, judecând că era vorba de două terenuri diferite și că drept urmare, cele două titluri erau valabile.

15. Reclamantul a depus recurs contra acestei hotărâri. El a susținut că o acțiunea în anularea titlului de proprietate al moștenitorilor lui T.A. era în pe rol la judecătoria Craiova (*vezi infra*).

16. Printr-o hotărâre din 10 octombrie 1996, Curtea de Apel din Craiova a respins recursul sub motiv că atât acțiunea în anulare sus menționată era pe rol, titlul moștenitorilor lui T.A. făcea dovada dreptului lor de proprietate asupra parcelei în litigiu.

B. Acțiuni în anulare a titlului de proprietate al moștenitorilor lui T.A.

17. Printr-o acțiune introdusă la 3 februarie 1995 la judecătoria Craiova, reclamantul a cerut anularea titlului de proprietate eliberat moștenitorilor lui T.A.

18. O expertiză tehnică ordonată de instanță a conchis că numai titlul de proprietate al reclamantului era conform cu Legea nr. 18/1991. Această concluzie a fost confirmată de două adrese ale Biroului județean de cadastru din 25 septembrie și 27 noiembrie 1996.

19. Printr-o sentință din 24 iunie 1997, judecătoria a admis acțiunea reclamantului și a anulat titlul contestat.

20. După o trimitere ordonată, la apelul moștenitorilor de T.A., de Tribunalul județean Dolj, judecătoria a admis din nou acțiunea reclamantului printr-o sentință din 10 decembrie 1998.

21. Apelul moștenitorilor a fost admis printr-o hotărâre din 18 iunie 1999 a tribunalului județean care a confirmat valabilitatea titlului contestat. Deși tribunalul a constatat că parcela în litigiu figura pe cele două titluri de proprietate, acesta a apreciat că titlul contestat era valabil și că reclamantul ar fi putut să ceară reconstituirea dreptului său de proprietate pe terenul pe care T.A. îl cedase Statului în 1963 în schimbul parcelei care aparținuse părinților reclamantului.

22. Recursul depus de reclamant a fost respins printr-o hotărâre definitivă din 20 decembrie 1999 a Curții de Apel Craiova, care a apreciat că titlul în litigiu nu mai putea fi anulat deoarece reclamantul nu contestase actele comisiei județene în decursul procedurii administrative de atribuire a acestui titlu.

23. Printr-un contract din 12 mai 2000, moștenitorii lui T.A. au vândut parcela în cauză lui B.N.

24. Urmare a unei audiențe obținute de reclamant la Ministerul Justiției, acesta din urmă, într-o scrisoare din 22 august 2000, a apreciat că titlul de proprietate al moștenitorilor lui T.A. încălca dispozițiile legii nr. 18/1991 și l-a sfătuit să introducă o nouă acțiune spre a cere constatarea nulității absolute a acestui titlu. În opinia ministerului, o astfel de acțiune nu se lovea de autoritatea de lucru judecat a hotărârii din 20 decembrie 1999.

25. Reclamantul a urmat sfatul Ministerului Justiției. A cerut de asemenea anularea contractului de vânzare din 12 mai 2000. Printr-o sentință din 29 noiembrie 2000, judecătoria Craiova a respins acțiunea considerând că în speță se aplica autoritatea de lucru judecat din 20 decembrie 1999. Fiind vorba de cererea de anulare a contractului de vânzare, aceasta a declarat-o inadmisibilă prin neplata taxei de timbru.

26. La apelul și recursul reclamantului, această sentință a fost confirmată de două hotărâri din 2 octombrie 2001 și 12 februarie 2002 a tribunalului județean Dolj și a Curții de Apel Craiova.

27. Printr-o sentință din 8 octombrie 2004, judecătoria Craiova a admis o nouă acțiune în anulare a titlului de proprietate al moștenitorilor lui T.A. sub motiv că acesta le fusese eliberat cu încălcarea Legii nr. 18/1991.

28. La apelul părților intime, printr-o hotărâre din 11 aprilie 2005, tribunalul județean Dolj a respins acțiunea sub motivul autorității de lucru judecat a hotărârii din 20 decembrie 1999.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

29. Dispozițiile pertinente în materie sunt următoarele.

A. Legea nr. 18/1991 a fondului funciar

Articolul 8

« Stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor care se găsesc în patrimoniul cooperativelor agricole de producție se face în condițiile prezentei legi, prin reconstituirea dreptului de proprietate sau constituirea acestui drept. De prevederile legii beneficiază membrii cooperatori care au adus pământ în cooperativă sau cărora li s-a preluat în orice mod teren de către aceasta, precum și (...), moștenitorii acestora (...). »

Articolul 11

« În scopul stabilirii dreptului de proprietate prin reconstituirea sau constituirea acestuia, atribuirii efective a terenurilor celor îndreptățiți și eliberării titlurilor de proprietate, în fiecare comună (...), se constituie, (...), o comisie condusă de primar.

Comisiile locale vor funcționa sub îndrumarea unei comisii județene, numită prin decizia prefectului și condusă de acesta.

Comisia județeană este competentă să soluționeze contestațiile și să valideze sau să invalideze măsurile stabilite de comisiile locale.

Împotriva hotărârii comisiei județene, cel nemulțumit poate face plângere la judecătoria (...), în termen de 30 de zile de la data la care a luat cunoștință de această hotărâre. »

B. Hotărârea Guvernului nr. 131/1991 cu privire la modul de funcționare și atribuțiile comisiilor locale și județene

Articolul 34

« Comisia județeană eliberează titluri de proprietate pe baza documentelor prezentate de comisiile locale și după validarea propunerilor acestora din urmă. »

ÎN DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII SUSȚINUTE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL N° 1

30. Reclamantul susține o dublă încălcare a dreptului la respectarea bunurilor sale. Pe de o parte, se plânge de imposibilitatea de a se bucura de parcela de 2160 m² înscrisă pe titlul său de proprietate din cauza unui al doilea titlu de proprietate eliberat de autoritățile locale unor terți. Pe de altă parte, el se plânge de refuzul autorităților locale de a-i restitui imobilul pe care părinți săi îl construiseră pe parcela sus menționată. El invocă articolul 1 din Protocolul nr. 1 care este formulat astfel:

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din motive de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale de drept internațional (...) »

31. Guvernul se opune acestei teze. El susține că titlul de proprietate eliberat reclamantului nu îi conferea decât un « drept cu condiție ». În acest sens, el arată că, pe același teren, terți au obținut și ei un titlu de proprietate confirmat de jurisdicțiile interne.

32. Conform Guvernului, titlul de proprietate al reclamantului nu constituia nici un bun actual, nici o creanță sigură, lichidă și exigibilă. Conchide că acest titlu nu putea

trece drept un « bun » în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1, ci numai drept « o speranță legitimă » de a i se restitui bunul la terminarea procedurilor interne.

33. Guvernul admite apoi că respingerea acțiunilor reclamantului se analizează ca o ingerință în « speranța » acestuia de a i se restitui terenul. Pe de altă parte, apreciază că această ingerință era prevăzută de lege, anume de legea nr. 18/1991, că urmarea un scop legitim, anume protecția dreptului de proprietate al terților și implicit a principiului securității raporturilor juridice, și că ea proteja un « just echilibru » între interesele concurente dat fiind că T.A. era în posesia terenului din 1963 și că B.N. îl cumpărase de bună credință.

34. Reclamantul susține că imposibilitatea de a se bucura de imobil și de terenul în litigiu antrenează o încălcare a dreptului său la respectarea bunurilor sale.

A. Cu privire la admisibilitate

1. Imposibilitatea de a dispune de imobilul amplasat pe o parte a terenului în litigiu

35. Curtea ia notă de la început că titlul de proprietate de care reclamantul beneficiază în virtutea Legii nr. 18/1991 nu privește decât parcela de 2160 m². În plus, în cadrul acțiunilor sale, el nu a cerut decât restituirea terenului și anularea titlului terților și nicidecum restituirea imobilului care aparținuse părinților săi înainte de naționalizare.

36. În orice caz, Curtea reamintește că articolul 1 din Protocolul nr. 1 nu aplică asupra Statelor contractante o obligație generală de a restitui bunurile care le-au fost transferate înainte ca ele să ratifice Convenția. Ca urmare, ea apreciază că legat de imobil, reclamantul nu poate invoca existența în patrimoniul său a unui bun protejat de articolul 1 din Protocolul nr. 1.

37. Pe cale de consecință, Curtea constată că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției și trebuie să fie respins conform articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

2. Imposibilitatea de a dispune de terenul în litigiu

38. Curtea ia notă de la început că primul argument al Guvernului se aseamănă cu o excepție derivată din incompatibilitatea *ratione materiae* a acestui capăt de cerere cu dispozițiile Convenției. În plus, Curtea apreciază că este necesar să se examineze în speță respectarea regulii termenului de șase luni prevăzută de articolul 35 § 1 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Blečić contra Croației* (dec.), nr. 59532/00, 30 ian. 2003).

39. Fiind vorba de aplicabilitatea garanțiilor din articolul 1 din Protocolul nr. 1, Curtea reamintește că un reclamant nu poate susține o încălcare a acestei dispoziții decât în măsura în care hotărârile pe care le incriminează se referă la « bunurile » sale în sensul acestui articol. Noțiunea de « bunuri » poate acoperi atât « bunuri actuale » cât și valori patrimoniale, inclusiv creanțe, în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o « speranță legitimă » de a ajunge să dispună efectiv de un drept de proprietate (*Kopecký contra Slovaciei* [GC], nr. 44912/98, § 35, CEDO 2004-IX).

40. În speță, Curtea apreciază că decizia administrativă prin care reclamantul a fost recunoscut ca titular al unui drept de proprietate și i s-a eliberat un titlu de proprietate asupra terenului de 2160 m² suscitase speranța justificată de a putea obține punerea în posesie a terenului.

Într-adevăr, nu era vorba, pentru reclamant, nici de o simplă speranță de restituire nici de o creanță condițională a cărei concretizare ar fi depins de întrunirea condițiilor prevăzute de lege (vezi, *a contrario*, *Gratzinger și Gratzingerova contra Republicii Cehe* (dec.) [GC], nr. 39794/98, §§ 71-73, CEDO 2002-VII ; *Kopecký contra Slovaciei* [GC], nr. 44912/98, § 58, 28 septembrie 2004) : titlul de care se prelua și care nu a fost invalidat până în prezent de nici o hotărâre jurisdicțională, emana de la autoritatea administrativă competentă pentru a ordona restituirea terenurilor în baza legii nr. 18/1991. Această autoritate era obligată să verifice dacă exigențele impuse de lege erau întrunite înainte de a elibera acest titlu (vezi, *mutatis mutandis*, *Manoilescu și Dobrescu contra României* (dec.), nr. 60861/00, §§ 88, 89, CEDO 2005-VI).

41. Curtea a conchis de aici că titlul de proprietate al reclamantului se constituia într-o creanță față de Statul român, putând fi considerată suficient de întemeiată pentru a fi calificată drept « valoare patrimonială » și a face apel la protecția articolului 1 din Protocolul nr. 1.

42. Fiind vorba de respectarea termenului de șase luni, Curtea reamintește că în termenii articolului 35 § 1 din Convenție, ea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne și în termen de șase luni începând de la data hotărârii interne definitive. Dacă încălcarea pretinsă constă dintr-o situație continuă, intervalul de șase luni nu începe să curgă decât începând din momentul în care această situație continuă se încheie (vezi, *mutatis mutandis*, *Hornsby contra Greciei*, hotărârea din 19 martie 1997, Culegere de hotărâri și decizii 1997-II, p. 508, § 35 și *Marinakos contra Greciei*, (dec.) nr. 49282/99, 29 martie 2000).

43. În speță, Curtea apreciază că imposibilitatea pretinsă de reclamant de a dispune, de mai mulți ani, de dreptul său de proprietate recunoscut totuși de un titlu de proprietate valabil, se constituie într-o situație continuă. Simplul fapt că a încercat, fără succes, să pună capăt acestui lucru cerând, pe calea mai multor acțiuni în justiție, restituirea bunului și anularea titlului de proprietate al terților nu ar putea schimba această constatare de fapt.

44. Până în prezent, reclamantului nu i s-a restituit bunul în litigiu nici u i s-a acordat vreo despăgubire. termenul de șase luni prevăzut în articolul 35 § 1 din Convenție nu i s-ar putea deci opune (vezi, *mutatis mutandis*, *Funke contra României*, nr. 16891/02, § 20, 26 aprilie 2007).

45. Curtea constată în plus că acest capăt de cerere nu este în mod manifest nefondat în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Ea subliniază pe de altă parte că aceasta nu se lovește de nici un alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie deci declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

46. Curtea ia notă că reclamantul se plânge nu de un act determinat, ci mai degrabă de lipsa acțiunii autorităților române și refuzul lor de a lua măsuri spre a îi garanta restituirea efectivă a terenului.

Nu s-a contestat, într-adevăr, că reclamantul nu a putut obține punerea în posesie din cauza existenței unui al doilea titlu de proprietate pe același teren, eliberat unor terți de comisia județeană. Această imposibilitate se constituie într-o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale, care ține de prima frază din primul alineat din articolul 1 al Protocolului nr. 1.

47. Curtea va cerceta, în lumina principiului general al respectării proprietății consacrat de prima frază din primul alineat din articolul 1 mai sus citat, dacă autoritățile române, abținându-se de la a acționa în sensul dorit de reclamant, au menajat un just echilibru între exigențele interesului general al comunității și imperativele protejării drepturilor fundamentale ale individului (vezi, printre multe altele, *Sporrong și Lönnroth contra Suediei*, hotărârea din 23 septembrie 1982, seria A nr. 52, p. 26, § 69).

48. În speță, Curtea constată că jurisdicțiile naționale au respins reclamantul în acțiunile sale sub motiv că terții aveau un titlu de proprietate valabil pe terenul în cauză.

49. Curtea nu se îndoiește că respingerea acestor acțiuni avea o bază legală, anume legea nr. 18/1991 în baza căreia terților li s-a eliberat un titlu de proprietate. Curtea poate de asemenea admite că această respingere urmărea un scop legitim, fiindcă era de asemenea justificată de grija de garanta respectarea principiului securității raporturilor juridice.

50. Totuși, suntem nevoiți să constatăm că, deși este titular al unui titlu de proprietate valabil, reclamantul se vede privat de terenul său de peste treisprezece ani fără a fi primit despăgubiri sau un teren echivalent. Eforturile pe care le-a depus spre a redobândi posesia terenului său au rămas până astăzi zadarnice, iar autoritățile locale nu au făcut nici o tentativă de a pune capăt acestei situații de care sunt totuși

responsabile din moment ce au eliberat, cu aplicarea Legii nr. 18/1991, două titluri de proprietate pe același teren (vezi, *mutatis mutandis*, *Sabin Popescu contra României*, nr. 48102/99, §§ 80, 81, 2 martie 2004 ; *Abăluță contra României*, nr. 77195/01, §§ 56, 57, 15 iunie 2006 ; *Grosu contra României*, nr. 2611/02, § 53, 28 iunie 2007).

51. Aceste elemente sunt suficiente Curții spre a conchide că echilibrul just a fost rupt și că reclamantul a suportat și continuă să suporte o povară specială și exorbitantă.

52. Ca urmare avem de a face și am avut de a face cu încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1.

II. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

53. Conform articolului 41 din Convenție,

« Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor acesteia, și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se elimine decât imperfect consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

54. Reclamantul solicită punerea în posesie a imobilului și a terenului care îi aparțin. El solicită de asemenea 500 milioane de lei vechi românești (ROL), anume aproximativ 15 000 euro (EUR), cu titlu de prejudiciu material pentru privarea de dispunerea de aceste imobile. În sfârșit, el cere 1 miliard ROL, anume aproximativ 30 000 EUR, cu titlu de prejudiciu moral și 600 milioane ROL, anume aproximativ 18 000 EUR, pentru costurile și cheltuielile de judecată suportate.

55. Guvernul contestă existența unui prejudiciu material și moral. În orice caz, el apreciază că sumele solicitate sunt excesive.

56. Curtea consideră că, în circumstanțele speței, întrebarea dacă se aplică articolul 41 din Convenție nu poate fi încă soluționată. În consecință, este cazul ca întrebarea să fie rezervată și ca procedura ulterioară să fie stabilită peste trei luni începând de la data prezentei hotărâri ținând seama de eventualitatea unui acord între Statul intimat și reclamant (articolul 75 § 1 din regulament).

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă la punctul bazat pe articolul 1 din Protocolul nr. 1 în măsura în care se referă la imposibilitatea reclamantului de a dispune de terenul său, și inadmisibilă pentru celelalte;
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște* că întrebarea dacă se aplică articolul 41 din Convenție nu poate fi încă soluționată; în consecință,
  - a) o *rezervă* în întregime;
  - b) *invită* Guvernul și reclamantul să îi adreseze în scris, în termen de trei luni de la data la care hotărârea va fi devenit definitivă conform articolului 44 § 2 din Convenție, observațiile lor cu privire la această întrebare și în special să îi aducă la cunoștință orice acord la care ar putea ajunge;
  - c) *rezervă* procedura ulterioară și *deleagă* președintelui completului sarcina de a o stabili la nevoie.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 6 decembrie 2007 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din regulament.

Søren NIELSEN
Grefier

Christos ROZAKIS
Președinte